

VÄRLDSHÄNDELSENA

SEDAN midsomras — då vårt senaste häfte utgavs — har ny världshistoria skrivits. Frankrike böjde sig för de tyska kapitulationsvillkoren, och i en teatralisk scen i Compiègneskogen upprepade rikskansler Hitler marskalk Fochs skådespel från november 1918. Petain—Lavalregimen har satt punkt för tredje republikens demokrati genom att utfärda en autoritär författning. England har tagit ett av sina första, kraftigare initiativ i detta krig genom att öppna reguljära sjöslag mot huvuddelen av den franska flotta, som inte ville sälla sig till England, och förbindelserna mellan de bägge forna allierade ha i en bitter stund brutits. Det franska kolonialväldet är i allvarlig fara, ej blott de av Italien åtrådade Medelhavsområdena utan även det för Japan åtråvärda Indokina. Kriget England—Italien har hittills mest varit ett ökenkrig, där lyckan tycks vara på Italiens sida. Axelmakternas attraktion på Franco-Spanien synes allt starkare, och Spaniens inträde i kriget på deras sida kan slita loss en ny länk av den engelska kedjan, Portugal. Rikskansler Hitler har i ett riksdags-tal inbjudit England till fredsförhandlingar, och enligt rykten skulle tyska fredsförslag ha förmedlats till London. Lord Halifax har avböjt inviten och i ett religiöst färgat radiotal till Imperiet manat den anglosachsiska världen till korståg mot Tyskland. Den beramade tyska offensiven mot England dröjer ännu, men under väntans tider plåga de båda makternas flyg och sjöstridskrafter varandra på ett sätt, som uppenbarligen är vida verksammare än vad bulletinerna medge. England gör sig berett på ett årslångt ömsesidigt svält- och nötningskrig.

I öster hunno ryssarna nätt och jämnt utnyttja det lägliga tillfälle, då huvudstriden i Frankrike utspann sig, för nya framstötter. Tum för tum ha de baltiska staterna raffinerat klämts åt och slutligen intvingats i Sovjetunionen. I ett ultimatum till Rumänien aktualiserades den länge latent besarabiska frågan; till stor förvåning men hårt trängt av de landhungriga grannarna i ryggen uppgav Rumänien den rika landsdelen utan svärdsdrag.

Konung Carol har slitit alla band med England och skyndsamt orienterat sig mot axeln för att rädda vad som räddas kan av Storrumanien vid den till synes oundvikliga allmänna revisionen av gränserna. Även övriga Balkanstater ha styrt kurs in i axelmakternas farvatten och när detta skrives avgöres kanske Balkans gränser i Salzburg. Även i Orienten äro de engelska stödjepunkterna i fara. I Fjärran Östern tycks England vara nödsakat falla till föga för Japans hotelser och avveckla sina kinesiska engagemang; även flottstyrkorna i dessa farvatten sägas åtminstone delvis ha hemkallats. Medan England i stort sett intill april kontrollerade alla sjövägar till Sovjetryssland utanför Östersjön, kunna axelmakterna och deras närstående nu spärra flera av dem.

I Norden har det ryska avancemanget mot Östersjön måst framkalla den starkaste oro. Sovjet och Finland ha visserligen slutit ett nytt handelsavtal men efter ryska krav har Finland bl. a. demolerat Ålandsbefästningarna samt tillåtit transitering till Hangö. Ingen känner Sovjets intentioner eller vet, om dess Ålandsaktion är ett slutmål eller blott en ny etapp på vägar, som kunna anas. Åt väster har Tyskland stabiliserat sin ställning. Vid rekonstruktionen av den Stauningska samlingsregeringen har utrikesminister Munch måst offras till förmån för den sedan länge tyskorienterade Scavenius. I Norge har Tyskland fordrat dynastiens avsättning, under konungens och den i England stationerade regeringens protester. I sitt inklämda läge har Sverige efter långa och tidvis spända förhandlingar enligt ett särskilt avtal tillåtit en begränsad transitering av tysk militär. Det må i den svenska hederns namn betonas, att dylik transitering ej förekom, så länge en del av Norge ännu var fritt; efter Norges kapitulation synes regeringen ha gjort sitt yttersta för att hålla transiten inom en för Sveriges neutralitet och självständighet tillbörlig gräns. Efter denna uppgörelse har en avspänning i förhållandet söderut uppenbarligen inträtt, tydligen även en viss avslappning i intresset för försvarslånet.

28 juli 1940.